

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 83/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. K., B.; Ing. V. G., B.; M. T., B.; Ing. Ľ. C., B., a Mgr. J. Ž., B., zastúpených advokátom JUDr. Ľ. M., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 26 a čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 8 Všeobecnej deklarácie ľudských práv uznesením prokurátora Vojenskej obvodnej prokuratúry Bratislava sp. zn. Opv 25/07 zo 16. septembra 2008 v spojení s uznesením prokurátora Vyššej vojenskej prokuratúry sp. zn. VPt 70/07 z 20. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. K., Ing. V. G., M. T., Ing. Ľ. C. a Mgr. J. Ž. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2009 doručená sťažnosť JUDr. M. K., B.; Ing. V. G., B.; M. T., B.; Ing. Ľ. C., B., a Mgr. J. Ž., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Ľ. M., B., v ktorej namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 26 a čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) a čl. 8 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (ďalej len „všeobecná deklarácia“) uznesením prokurátora Vojenskej obvodnej prokuratúry Bratislava (ďalej len „prokurátor VOP“) sp. zn. Opv 25/07 zo 16. septembra 2008 (ďalej len „uznesenie zo 16. septembra 2008“) v spojení s uznesením prokurátora Vyššej vojenskej prokuratúry (ďalej len „prokurátor VVP“) sp. zn. VPt 70/07 z 20. novembra 2008 (ďalej len „uznesenie z 20. novembra 2008“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú bývalí príslušníci Slovenskej informačnej služby (ďalej len „SIS“), ktorí svoj služobný pomer skončili na základe nimi podaných žiadostí o uvoľnenie zo služobného pomeru postupne v priebehu roku 2003 a v prvom polroku 2004. Žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru sťažovatelia podali nedobrovoľne, pod hrozbami a nátlakom zo strany nadriadených. Sťažovatelia namietali absenciu prejavu slobodnej vôle ako predpokladu platnosti právneho úkonu už pri podávaní svojich žiadostí, resp. v odvolaniach proti rozhodnutiam o ich uvoľnení zo služobného pomeru.

Všetci nadriadení sťažovateľov s personálnou právomocou boli informovaní *„o protiprávných postupoch“* spočívajúcich vo vyvíjaní nátlaku na nich, napriek tomu však *„žiadosti ktoré zakladali neplatný právny úkon neodmietli a nevykonali nápravu, už aj z dôvodu, že od riaditeľa SIS počnúc, sa spoločne podieľali na vytvorení protiprávneho nátlaku vedúceho k podaniu žiadostí o skončenie nášho (sťažovateľov, pozn.) služobného pomeru“*.

Jednotlivé písomné žiadosti sťažovateľov o uvoľnenie zo služobného pomeru príslušníka SIS boli riadne doručené príslušným nadriadeným a na ich základe boli jednotliví sťažovatelia rozkazom riaditeľa príslušnej sekcie SIS (nadriadeného), ktorý bol riadne vyhlásený, uvoľnení zo služobného pomeru.

Návrh na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia príslušných nadriadených sťažovateľa nepodali vzhľadom *«na funkčné postavenie služobných nadriadených, charakter ich vyhrážok a atmosféru, ktorá sa voči bývalým príslušníkom ZNB pracujúcim v zložkách na ochranu štátu, v tom čase príslušníkom SIS vytvorila („očista SIS od príslušníkov býv. ŠtB“)*».

Sťažovatelia 14. mája 2007 podali na VOP trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a – zodpovedných nadriadených, ktorí rozhodli o skončení ich služobného pomeru. V rámci odôvodnenia uviedli, že nedošlo k platnému skončeniu ich služobného pomeru, pretože ich žiadosťami o uvoľnenie zo služobného pomeru *„chýba znak dobrovoľnosti, resp. slobodnej vôle“*, nátlak na skončenie služobného pomeru bol na nich vykonávaný v čase, keď spĺňali všetky podmienky ustanovené príslušnými právnymi predpismi, a výlučným dôvodom skončenia ich služobného pomeru bolo ich služobné zaradenie v minulosti.

Prokurátor VOP spojil konanie vo veci trestného oznámenia sťažovateľov s konaním, ktorého predmetom bolo trestné oznámenie ďalších osôb (bývalých príslušníkov SIS) na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Opv 27/05, v ktorom bolo následne uznesením začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len *„Trestný zákon“*) a trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením prokurátora VOP zo 16. septembra 2008 bolo konanie v uvedenej veci zastavené, pretože skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie vedené, nie je trestným činom, pričom *«do výroku uznesenia (skutok za ktorý sa trestné stíhanie zastavuje) uviedol ako vyhotovenie „Harmonogramu odchodu nežiadúcich osôb pre prácu v SIS“, tak aj donútenie nás (sťažovateľov, pozn.), podať žiadosť o skončenie služobného pomeru»*.

Sťažovatelia proti uzneseniu zo 16. septembra 2008 podali včas opravný prostriedok – sťažnosť, v ktorej namietali, že prokurátor pri hodnotení dôkazov nepostupoval v súlade so základnými zásadami trestného konania, k podaniu uvedených žiadostí boli donútení, o čom svedčí aj fakt, že k ich podaniu nemali dôvod, keďže v zmysle platných právnych

predpisov spĺňali podmienky bezpečnostného rizika, ďalej v tejto sťažnosti poukázali na to, že „*samotný formálny akt vyhlásenia personálnych rozkazov, nie je dôkazom opaku*“ ich tvrdení, a taktiež uviedli dôvody, ktoré podľa nich vylučujú ich dobrovoľný odchod na základe vlastnej žiadosti zo služieb SIS. Ako podstatnú okolnosť preukazujúcu protiprávny postup nadriadených sťažovateľa uviedli skutočnosť, že títo v rámci svojej argumentácie odôvodňujúcej ich odchod uviedli „*zákon, ktorý v tom čase nebol schválený zákonodarným orgánom (až následne v roku 2004) a teda za účinnosti zákonnej úpravy, ktorej podmienky sme spĺňali, nútili nás nadriadení funkcionári, skončiť služobný pomer*“.

Prokurátor VVP uznesením z 20. novembra 2008 sťažnosť sťažovateľov, ako aj ďalších oprávnených osôb zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že konanie nadriadených nebolo protiprávne, trestnoprávnu zodpovednosť riaditeľa s poukazom na § 14 ods. 1 Trestného poriadku nebolo možné na vojenskej súčasti prokuratúry skúmať, ako aj to, že zo strany nadriadených s personálnou právomocou nedošlo k núteniu sťažovateľov pod hrozbou inej ťažkej ujmy požiadať o skončenie služobného pomeru, ale len k ich informovaniu, aké dôsledky by mohla mať bezpečnostná previerka so záverom „bez vyjadrenia“.

Podľa sťažovateľov „*prokurátor*“ nezohľadnil v predmetnej veci základnú zásadu, podľa ktorej je len právny úkon vykonaný na základe prejavenej slobodnej vôle platný, neprihliadol na „*účelovosť obrany služobných funkcionárov, ktorí svoj postup ospravedlňovali tým, že konali na základe povinnosti, ktorá im bola uložená na porade riaditeľa SIS a že cieľom ich pohovorov s príslušníkmi SIS bolo iba informovať o možných pracovnoprávných dôsledkoch pre bývalých príslušníkov ŠtB v prípade prijatej novej zákonnej úpravy*“. Nadriadení mali konať výlučne v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou a medzinárodnými zmluvami, podľa ktorých nemôžu byť zbavení zodpovednosti za plnenie rozkazov, ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi, t. j. za protiprávne konanie, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone. Vykonanie individuálnych pohovorov so sťažovateľmi je dôkazom nátlaku vykonaného na sťažovateľoch, ktorého účelom bolo prinútiť ich k podaniu žiadosti o uvoľnenie zo služobného pomeru. V tejto súvislosti

sťažovatelia poukázali aj na príspevky publikované v tlači (Nový deň z 11. júna 2003, Hospodárske noviny z 23. júla 2003).

Z uvedeného podľa sťažovateľov vyplýva, že riaditeľ SIS „*nepostupoval pri nútených odchodoch bývalých príslušníkov ŠtB zo služieb SIS na základe zákona... ale postupoval výlučne na základe prísľubov a záväzkov, ktoré dal iným osobám, resp. averzie voči všetkým tým, ktorý pôsobili v zložkách ZNB na úseku ŠtB*“. Splnenie podmienok na prácu v SIS sa v prípade sťažovateľov nehodnotilo individuálne, pretože boli postihnutí hromadne len pre svoje bývalé služobné zaradenie.

Keďže pri realizácii personálnych zmien v SIS, ktoré boli „*súčasťou politiky vedenia SIS*“, boli sťažovatelia „*prinútení*“ ukončiť služobný pomer len z toho dôvodu, že pred rokom 1989 pracovali ako zamestnanci Ministerstva vnútra Slovenskej socialistickej republiky, resp. Československej socialistickej republiky, došlo v tomto prípade popri porušení vnútroštátnych právnych predpisov upravujúcich štátnu službu príslušníkov SIS, aj k porušeniu zásady diskriminácie podľa čl. 26 paktu v spojení s právom na prístup do verejných služieb podľa čl. 25 písm. c) paktu.

Podľa sťažovateľov mali orgány zúčastnené na rozhodovaní v danej veci na všetky nimi uvedené námietky prihliadať a „*trestnoprávnym postihom osôb zodpovedných za porušenie základných práv sťažovateľov v pracovnoprávnej oblasti (v oblasti služobného pomeru) ... poskytnúť našim právam – právam poškodených – potrebnú právnu ochranu...*“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, v ktorom vysloví, že uznesením prokurátora VOP zo 16. septembra 2008 v spojení s uznesením prokurátora VVP z 20. novembra 2008 boli porušené ich základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj ich práva podľa čl. 2 ods. 3, čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu a čl. 8 všeobecnej deklarácie, zrušil napadnuté rozhodnutia a vrátil vec na konanie prokurátorovi VVP, priznal každému zo sťažovateľov primerané finančné zadost'učinenie v sume 7000 € a náhradu trov konania v sume 941,10 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky (obsahovo identický s čl. 36 ods. 1 listiny).

Podľa čl. 2 ods. 3 paktu sa každý štát, ktorý je zmluvnou stranou paktu, zaväzuje:

a) zabezpečiť ktorejkoľvek osobe, ktorej práva alebo slobody uznané týmto paktom boli porušené, účinnú ochranu bez ohľadu na to, či sa porušenia jej práva alebo slobody dopustili osoby konajúce v úradnej funkcii;

b) zabezpečiť, aby každá osoba, ktorá sa domáha takej ochrany, mala na ňu právo ustanovené príslušnými právnymi, správными alebo zákonodarnými orgánmi alebo akýmkoľvek iným orgánom ustanoveným právnym systémom štátu a aby mala možnosť právnej ochrany;

c) zabezpečiť, aby príslušné orgány túto ochranu presadzovali, len čo sa poskytnie.

Podľa čl. 25 písm. c) paktu má každý občan právo a možnosť bez akýchkoľvek rozdielov uvedených v článku 2 a bez neodôvodnených obmedzení vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny.

Podľa čl. 26 paktu všetci sú si pred zákonom rovní a majú právo na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie. Zákon zakáže akúkoľvek diskrimináciu a zaručí všetkým osobám rovnakú a účinnú ochranu proti diskriminácii z akýchkoľvek dôvodov, napr. podľa rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku a rodu.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovatelia v sťažnosti namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu, ako aj práva podľa čl. 8 všeobecnej deklarácie uznesením prokurátora VOP zo 16. septembra 2008 v spojení s uznesením prokurátora VVP z 20. novembra 2008. K porušeniu označených práv malo dôjsť tým, že tak prokurátor VOP, ako aj prokurátor VVP:

- neprihliadli pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci na to, že žiadosť o uvoľnenie zo služobného pomeru bola sťažovateľmi podaná pod nátlakom, t. j. tento právny úkon je neplatný,

- nezohľadnili dostatočne vo svojom rozhodnutí dôkazy svedčiace o nátlaku, ktorý bol proti nim vykonaný (preukázanie vykonaných individuálnych pohovorov so sťažovateľmi, príspevkov publikovaných v tlači týkajúcich sa personálnych zmien v SIS spočívajúcich v prepustení bývalých príslušníkov SIS a pod.), a neprihliadol ani na účelovosť obrany nadriadených,

- nepostihli trestnoprávne osoby zodpovedné za porušenie označených práv sťažovateľov, resp. za ich diskrimináciu v prístupe do verejných služieb.

II.A K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu uznesením prokurátora VOP zo 16. septembra 2008

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhopvať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní a súd povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 185 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania. Uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.

Podľa § 190 ods. 1 Trestného poriadku orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej strany trestného konania.

Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

Podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Podľa § 215 ods. 6 Trestného poriadku obvinený a poškodený môžu proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania okrem odseku 1 písm. f) a obvinený aj odseku 3 podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že proti uzneseniu prokurátora VOP mali sťažovatelia možnosť podať sťažnosť nadriadenému prokurátorovi VVP, v právomoci ktorého bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní.

Sťažovatelia teda realizáciou svojich práv v priebehu nimi iniciovaného trestného konania mali ako poškodení možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich práv v sťažnosti proti uzneseniu prokurátora VOP zo 16. septembra 2008, a preto ústavný súd ich

sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.B K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu uznesením prokurátora VVP z 20. novembra 2008

Podstatou sťažnosti sťažovateľov je námietka porušenia ich práv rozhodnutím prokurátora VVP (uznesením prokurátora VVP z 20. novembra 2008 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu prokurátora VOP zo 16. septembra 2008, ktorým bolo trestné konanie v ich veci zastavené), v dôsledku ktorého neboli v ich trestnej veci vznesené obvinenia proti konkrétnym osobám, čím následne podľa nich došlo aj k neposkytnutiu ochrany pred diskrimináciou sťažovateľov v prístupe do verejných služieb. Z obsahu námietok sťažovateľov je teda zrejmé, že sú nespokojní s výsledkom tohto trestného konania, resp. so spôsobom, akým orgány činné v trestnom konaní zúčastnené na rozhodovaní v ich veci vyhodnotili v konaní predložené tvrdenia a dôkazy.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby voči nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03).

Sťažovateľom z uvedeného ustanovenia ústavy vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní ich oznámením o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin zákonným spôsobom, náležite zaoberali. K porušeniu základného práva sťažovateľov na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by mohlo dôjsť aj v prípade, ak by postup uvedených orgánov viedol v danej veci k vydaniu arbitrárneho rozhodnutia, ktoré v konečnom dôsledku znamená zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým ich právam, ochrany ktorých sa prostredníctvom prostriedkov trestného práva domáhali, ak boli orgánom činným v trestnom konaní predložené zo strany sťažovateľov aspoň obhájitelné tvrdenia o ich porušení trestným činom.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu alebo iného orgánu verejnej správy, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej správy bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej správy vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie orgánu verejnej správy v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery orgánu verejnej správy môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Podľa zistenia ústavného súdu prokurátor VVP uznesením z 20. novembra 2008 zamietol sťažnosť sťažovateľov po preskúmaní napadnutého rozhodnutia prokurátora VOP vrátane postupu predchádzajúceho jeho vydaniu. Zo záverov vyslovených v ňom vyplýva, že prokurátor VVP zistil, že *„rozhodnutie prokurátora VOP Bratislava o zastavení trestného stíhania je dôvodné a v súlade so zákonom“*, a preto sa s ním v plnom rozsahu stotožnil a súčasne sťažovateľov odkázal na jeho obsah.

V rámci odôvodnenia tohto rozhodnutia prokurátor VVP správne poukázal na príslušné ustanovenia Trestného poriadku i Trestného zákona, ktoré v danom prípade aplikoval. Osobitne sa následne v rozhodnutí zameral na posúdenie jednotlivých námietok sťažovateľov.

S námietkou sťažovateľov týkajúcou sa neplatnosti nimi vykonaného právneho úkonu sa vysporiadal v rámci odôvodňovania svojich záverov v súvislosti s naplnením

jednotlivých znakov skutkovej podstaty trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b) Trestného zákona v danom prípade, keď uviedol: *«Berúc do úvahy vyššie uvedené ustanovenie Trestného zákona a obsah spisového materiálu je zrejmé, že v konaní funkcionárov SIS, ktorí v období roka 2003 spracovávali písomnosť „Harmonogram odchodu nežiadúcich osôb pre prácu v SIS“ absentuje protiprávnosť, ako povinný znak skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. (účinného k 31. 12. 2005). Spracovanie tejto písomnosti bolo realizované na základe úlohy, ktorá im bola uložená ich nadriadeným, a to riaditeľom SIS dňa 8. 4. 2003 na operatívnej porade. Po spracovaní týchto písomností s uvedením jednotlivých príslušníkov boli tieto riaditeľovi SIS predložené ku schváleniu. Dôležité je uviesť, že na podklade týchto písomností - harmonogramov, v žiadnom prípade nemohlo dôjsť priamu ku skončeniu služobného pomeru príslušníka SIS. Tieto harmonogramy mali výlučne organizačný charakter, nakoľko boli spracované za účelom zachovania funkčnosti jednotlivých útvarov a mali slúžiť k zabezpečeniu kontinuálneho plnenia zákonných úloh SIS. Z tohto dôvodu nemožno pri spracovaní daných harmonogramov odchodu nežiadúcich osôb pre prácu v SIS hovoriť ani o výkone právomoci verejného činiteľa, tak ako to definuje skutková podstata trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. (účinného k 31. 12. 2005). Funkcionári SIS pri spracovaní týchto harmonogramov nevyužívali svoju právomoc v personálnej oblasti v zmysle zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zväzu väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o štátnej službe) vo vzťahu k služobnému pomeru podriadených príslušníkov SIS, t. j. nespracovávali služobné hodnotenie na podriadených, nerealizovali disciplinárnu právomoc voči podriadeným, nevydávali rozhodnutia súvisiace so vznikom, zmenou a skončením služobného pomeru podriadených príslušníkov SIS. Išlo tu výlučne o plnenie úlohy, ktorú im zadal ich nadriadený - riaditeľ SIS, ktorý to mal v kompetencii. S poukazom na to nie je možné konanie týchto funkcionárov SIS posudzovať ako trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. (účinného k 31. 12. 2005). Naopak takéto konanie je možné posudzovať v zmysle § 15a ods. 1 Tr. zák. (účinného*

k 31. 12. 2005) ako výkon práv a povinností, ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu už v čase jeho spáchania.»

Vo vzťahu k trestnoprávnej zodpovednosti riaditeľa SIS vo svojom rozhodnutí prokurátor VVP uviedol, že ju nebolo možné v danom konaní skúmať „*vzhľadom k absencii pôsobnosti v zmysle § 14 ods. 1 písm. 1/ Tr. por.*“, a súčasne poukázal na to, že „*konanie riaditeľa SIS súvisiace s vydaním pokynu na spracovanie harmonogramu odchodu nežiadúcich osôb pre prácu v SIS bolo predmetom samostatného trestného konania, ktoré bolo skončené vydaním rozhodnutia podľa § 197 ods. 1 písm. d/ Tr. por. sp. zn. PPZ-239/BPK-B-2007 z 15. 8. 2008 o odmietnutí veci*“.

S tvrdeniami sťažovateľov, podľa ktorých boli k napísaniu predmetných žiadostí o uvoľnenie nútení zo strany nadriadených, sa prokurátor VVP v predmetnom rozhodnutí vyrovnal pri odôvodňovaní naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona, v ktorom uviedol: «*S prihliadnutím na danú skutkovú podstatu a obsah spisového materiálu je zrejmé, že v danej veci nedošlo zo strany funkcionárov SIS k núteniu poškodených pod hrozbou inej ťažkej ujmy k tomu, aby niečo konali, t. j., aby si podali žiadosti o odchod zo služobného pomeru príslušníkov SIS. Skutočnosť, že zo strany funkcionárov SIS došlo k informovaniu poškodených o tom, že pre prípad, že na základe služobného hodnotenia, ktorému by predchádzala bezpečnostná previerka so záverom „bez vyjadrenia“, následkom čoho by mohlo dôjsť k ukončeniu ich služobného pomeru a kráteniu výšky odchodného o jednu tretinu, majú možnosť ukončiť služobný pomer príslušníka SIS na základe vlastnej žiadosti pri zachovaní všetkých výsluhových náležitostí, nemožno v žiadnom prípade považovať za nútenie a ani hrozbu inej ťažkej ujmy tak, ako to definuje skutková podstata trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 Tr. zák. (účinného k 31. 12. 2005). Funkcionári SIS v tomto prípade iba podávali informáciu poškodeným o právnej úprave vyplývajúcej zo zákona o štátnej službe a právnych predpisov upravujúcich oblasť výsluhového zabezpečenia. Podanie takejto informácie nemožno považovať za nútenie a ani hrozbu, nakoľko bolo výlučne na poškodených, či po obdržaní tejto informácie zotrávajú v služobnom pomere príslušníka SIS. resp. podajú si vlastnú žiadosť o odchod zo služobného pomeru. S poukazom na to neboli*

ani týmto konaním funkcionárov SIS naplnené zákonné znaky objektívnej stránky trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 Tr. zák. (účinného k 31. 12. 2005), a preto toto konanie nemôže byť posudzované ako tento trestný čin.»

Z rozhodnutia prokurátora VVP je podľa názoru ústavného súdu zjavné, že sa námietkami a argumentáciou sťažovateľov zaoberal. Po oboznámení sa s obsahom uznesenia prokurátora VOP zo 16. septembra 2008, ako aj uznesenia prokurátora VVP z 20. novembra 2008 dospel ústavný súd k záveru, že prokurátor VVP napadnuté rozhodnutie náležite odôvodnil. Prokurátor VVP sa v ňom starostlivo zaoberal všetkými tvrdeniami sťažovateľov predloženými v trestnom oznámení, uviedol, akými úvahami sa pri ich hodnotení spravoval a ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil. Samotná nespokojnosť sťažovateľov so závermi prokurátora VVP uvedenými v jeho rozhodnutí nesvedčí o arbitrárnosti preskúmaného rozhodnutia, resp. o arbitrárnosti záverov v ňom vyslovených a nemôže byť bez ďalšieho ani dôvodom na vyslovenie porušenia nimi označených práv.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov v tejto časti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti ani z k nej pripojených napadnutých rozhodnutí nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvodených prokurátorom VVP, a teda o porušení práva na súdnu ochranu sťažovateľov podľa čl. 46 ústavy (čl. 36 listiny).

Konanie, v dôsledku ktorého malo dôjsť k porušeniu zákazu diskriminácie v prístupe k verejnej službe, bolo predmetom posúdenia orgánov činných v trestnom konaní v rámci konania iniciovaného sťažovateľmi. Z uvedeného je zrejmé, že k namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv podľa čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu, ktorých ochrany sa domáhali v rámci uvedeného trestného konania, mohlo dôjsť len v spojení s porušením ich práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy.

Vzhľadom na to, že ústavný súd zistil, že v danom prípade nedošlo k zásahu do základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy sťažovateľov (čl. 36 listiny), nemohlo v danom prípade dôjsť ani k porušeniu ich práv podľa čl. 25 písm. c) a čl. 26 paktu.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní podľa čl. 25 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.C K namietanému porušeniu práv podľa čl. 8 všeobecnej deklarácie uznesením prokurátora VOP zo 16. septembra 2008 v spojení s uznesením prokurátora VVP z 20. novembra 2008

Ústavný súd vo svojej judikatúre už vyslovil, že všeobecná deklarácia nebola vyhlásená spôsobom upraveným v čl. 11 ústavy a v § 1 a § 4 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a má len povahu politického dokumentu. Predmetom konania pred ústavným súdom preto nemôže byť sťažnosť alebo časť sťažnosti namietajúca porušenie práva priznaného všeobecnou deklaráciou (mutatis mutandis II. ÚS 28/96, II. ÚS 18/97, III. ÚS 16/06).

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti musel odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

II.D Záver

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2009

